

ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ

Τετάρτη 18 Μαΐου
2016, 14.00

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ και ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ **«ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΨΥ ΣΤΟ** **ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ** **ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ** **ΕΞΑΡΤΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ»**

Η Έκθεση με τα αποτελέσματα της έρευνας
είναι προσβάσιμη στο σύνδεσμο:

http://www.epipsi.gr/Tekmiriosi/epid/Epidimiologikes_erevnes/espadr.php

Πληροφορίες

ΕΠΙΨΥ, Έρευνα ESPAD

2106170840,-844,-849

espadr@epipsi.gr

Ενθαρρυντικά είναι τα ευρήματα της έρευνας για τους εφήβους που δείχνουν πτωτική πορεία του καπνίσματος και της χρήσης αλκοόλ καθώς και ανακοπή της διάδοσης της χρήσης «ναρκωτικών». Εντούτοις, παραμένει σημαντική η μερίδα των εφήβων που αναφέρουν χρήση ουσιών – νόμιμων και παράνομων – καθώς και των επιπτώσεών τους σε συμπεριφορές υψηλού κινδύνου. Επιπρόσθετες απειλές τα τελευταία χρόνια αποτελούν η διάδοση νέων ουσιών καθώς και άλλων δυνάμει εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως η υπερβολική προσκόλληση στο διαδίκτυο, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και ο στοιχηματισμός.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της πιο πρόσφατης επιστημονικής έρευνας του ΕΠΙΨΥ με τίτλο «Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» συνεχίζεται το 2015 η μείωση που παρατηρείται ήδη από τις αρχές τις δεκαετίας του 2000 στο **κάπνισμα** στους 16χρονους μαθητές στην Ελλάδα, τόσο στα αγόρια όσο και στα κορίτσια. Ωστόσο, ένα σημαντικό ποσοστό 16χρονων (19,1%, κυρίως αγόρια) αναφέρει το 2015 ότι έχει πειραματιστεί με το ηλεκτρονικό τσιγάρο.

Μείωση παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια και στην υπερβολική κατανάλωση **αλκοόλ** (≥5 ποτά στη σειρά ανά περίπτωση) και στη μέθη, κυρίως στα αγόρια. Ωστόσο, ένα σημαντικό υποσύνολο 16χρονων υιοθετούν συμπεριφορές υψηλού κινδύνου που συνδέονται με την κατανάλωση αλκοόλ –όπως, για παράδειγμα, οδήγηση οχήματος υπό την επήρεια (9,7%) ή σεξουαλική επαφή χωρίς τη χρήση προφυλακτικού (7,3%). Όπως επισημαίνει η κυρία Ά. Κοκκέβη, Ομότιμη Καθηγήτρια στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) και επιστημονικά υπεύθυνη της έρευνας στην Ελλάδα «συμπεριφορές σαν τις παραπάνω συνδέονται, μεταξύ άλλων, και με την κατά κανόνα εύκολη πρόσβαση των εφήβων σε οινοπνευματώδη ποτά που, παρά τους σχετικούς περιορισμούς, προσφέρονται απρόσκοπτα σε χώρους εστίασης και διασκέδασης». Πράγματι, όπως η έρευνα έδειξε, τρεις στους 5 εφήβους (60,9%) αναφέρουν ότι ήπιαν πρόσφατα κάποιο οινοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο.

Η Έρευνα του ΕΠΙΨΥ, η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «European Project on Alcohol and other Drugs» (ESPAD, www.espad.org) και τελεί υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, υλοποιείται ανά τετραετία σε περισσότερες από 35 χώρες ή περιοχές της Ευρώπης και παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών καθώς και για άλλες συνήθειες και χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής των εφήβων με έμφαση στις εξαρτητικές συμπεριφορές όπως την προσκόλληση στο διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, και το στοιχηματισμό.

Ενθαρρυντικό είναι το εύρημα της έρευνας ότι το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν χρήση κάποιας **παράνομης ουσίας** παραμένει το 2015 (10,6%) στα επίπεδα του 2011 (10,8%) και του 2007 (9,5%). Χρήση παράνομων ουσιών αναφέρεται ωστόσο από σχεδόν διπλάσιο ποσοστό εφήβων το 2015 συγκριτικά με τις αρχές της δεκαετίας του 2000 (6,5% το 2003), οπότε και άρχισε σταδιακά να αυξάνεται η χρήση ουσιών στον πληθυσμό αυτόν. Η κάνναβη παραμένει το 2015 η δημοφιλέστερη παράνομη ουσία (9,1% ανέφεραν χρήση της ουσίας έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή). Επιπλέον, ένα σημαντικό ποσοστό 16χρονων συνεχίζει το 2015 να αναφέρει πειραματισμό με εισπνεόμενες ουσίες (π.χ., κόλλες, διαλύτες, βενζίνη, κτλ., 12,5%) ή χρήση ηρεμιστικών/υπνωτικών χωρίς τη σύσταση γιατρού (4,2%), ουσίες δηλαδή που διατίθενται νόμιμα στο εμπόριο. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι σε ποσοστό 2,5% οι 16χρονοι αναφέρουν χρήση ουσιών όπως συνθετικών κανναβινοειδών (συνηθέστερα) και καθιनोंων (διεγερτικών), ουσίες που δεν υπόκεινται σε έλεγχο καθώς εμφανίζονται στο (διαδικτυακό) εμπόριο σε συνεχώς διαφορετικές μορφές και σύνθεση.

Στην έρευνα του 2015 συμπεριλήφθηκαν για πρώτη φορά ερωτήσεις σχετικά με **άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές** όπως την προσκόλληση στο διαδίκτυο και τον στοιχηματισμό. Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι στην πλειονότητά τους οι 16χρονοι χρησιμοποιούν το **διαδίκτυο** σε καθημερινή βάση (68,7%). Το 23,9% αναφέρουν χρήση του διαδικτύου για τουλάχιστον 4 ώρες καθημερινά από Δευτέρα έως Πέμπτη και 17,6% για τουλάχιστον 6 ώρες καθημερινά από Παρασκευή έως Κυριακή. Οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο κυρίως για κοινωνική δικτύωση και για παρακολούθηση / κατέβασμα μουσικής, ταινιών ή προγραμμάτων. Μάλιστα, ένας στους 3 μαθητές (36,1%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία σε ειδική κλίμακα σχετικά με την προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (περισσότερο τα κορίτσια), ενώ ένα εξίσσο υψηλό ποσοστό (17,1%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (περισσότερο τα αγόρια).

Τέλος, σημαντική μερίδα 16χρονων, κυρίως αγοριών, ασχολούνται συστηματικά με το **στοιχηματισμό**, με ένα στα 8 αγόρια (13,1%) να βρίσκεται –βάσει ειδικής κλίμακας– σε κίνδυνο για παθολογική ενασχόληση με το στοιχηματισμό, ενώ ένα χαμηλότερο, αλλά αξιο προσοχής, ποσοστό αγοριών (5,8%) να παρουσιάζουν ήδη προβληματική ενασχόληση.

Η κυρία Α. Κοκκέβη καταλήγει ότι «τα ευρήματα της Πανελλήνιας έρευνας ESPAD δίνουν μια πλήρη εικόνα για τις εξαρτητικές συμπεριφορές στην εφηβεία και βοηθούν στην ανάδειξη των παραγόντων που συνδέονται με την υιοθέτηση από τους εφήβους των συμπεριφορών αυτών, καθιστώντας τα αναπόσπαστο κομμάτι του σχεδιασμού και της αξιολόγησης των παρεμβάσεων πρόληψης στη χώρα μας».

Στη χώρα μας η Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό διενεργείται από το 1984 αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ και ακολούθως –από τα μέσα της δεκαετίας του 1990– από το ΕΠΙΨΥ. Το 1999 η Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό ενσωματώθηκε στην Πανευρωπαϊκή Έρευνα ESPAD, οπότε και επαναλαμβάνεται ανά τετραετία.

Στην έρευνα του 2015 συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 3.202 μαθητών ηλικίας 16 ετών (μαθητές της Α΄ Λυκείου) από 175 σχολεία της χώρας. Οι μαθητές συμπλήρωσαν ανώνυμο ερωτηματολόγιο μέσα στις τάξεις τους υπό την επίβλεψη εκπαιδευμένων ερευνητών.

Η έρευνα του 2015 υλοποιήθηκε με τη μερική χρηματοδότηση του ΟΚΑΝΑ και με τη συνεργασία των κατά τόπους Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ΟΚΑΝΑ / Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τα αποτελέσματα της Πανευρωπαϊκής Έρευνας ESPAD, με διακρατικά στοιχεία, θα ανακοινωθούν στα τέλη Σεπτεμβρίου 2016.

Παρουσιάζονται παρακάτω τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας.

1. Κάπνισμα

- 1.1. Δύο στους 5 16χρονους (39,2%) έχουν **καπνίσει** έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Από αυτούς, ένας στους 3 κάπνισαν το πρώτο τους τσιγάρο στην ηλικία των 13 ετών ή και νωρίτερα. Σχεδόν ένας στους 5 (18,9%) έχει καπνίσει πρόσφατα (μέσα στον τελευταίο μήνα), ενώ ένας στους 9 (11,1%) είναι καθημερινός καπνιστής.
- 1.2. Ένας στους 5 16χρονους (19,1%) έχει χρησιμοποιήσει **ηλεκτρονικό τσιγάρο** έστω και μία φορά στη ζωή του.
- 1.3. Τα **αγόρια** σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια έχουν καπνίσει πρόσφατα (20,9% και 16,9%, αντίστοιχα), καπνίζουν καθημερινά (13,7% και 8,6%, αντίστοιχα), είναι «βαρείς» καπνιστές (3,9% και 1,9%, αντίστοιχα), και έχουν πειραματιστεί με το ηλεκτρονικό τσιγάρο (26,3% και 12,0%, αντίστοιχα). Επιπλέον περισσότερα αγόρια από κορίτσια έχουν ξεκινήσει το τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία.
- 1.4. Οι συνήθειες του καπνίσματος **δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των γεωγραφικών στρωμάτων** Ν. Αττικής, Ν. Θεσσαλονίκης και Λοιπών περιοχών, με εξαίρεση το ηλεκτρονικό τσιγάρο, με το οποίο έχουν πειραματιστεί περισσότεροι έφηβοι στο Ν. Θεσσαλονίκης από ότι στις Λοιπές περιοχές.
- 1.5. Το 2015 φαίνεται να συνεχίζεται η **μείωση** που παρατηρείται την τελευταία 15ετία στους περισσότερους από τους δείκτες που αφορούν το κάπνισμα στους 16χρονους μαθητές στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικά, από το 1999 στο 2015 το ποσοστό καθημερινών καπνιστών υποδιπλασιάζεται από 23,4% σε 11,1%, ενώ για την ίδια χρονική περίοδο μειώνεται το ποσοστό εκείνων που καπνίζουν περισσότερα από 10 τσιγάρα την ημέρα («βαρείς» καπνιστές) από 10,5% σε 2,9%.

2. Οινοπνευματώδη ποτά

- 2.1. **Πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ** (τον τελευταίο μήνα) αναφέρεται από δύο στους 3 16χρονους μαθητές (66,2%), ενώ **συχνή κατανάλωση** (τουλάχιστον 10 φορές τον τελευταίο μήνα) αναφέρει ένας στους 13 (7,6%). Τα φύλα δεν διαφέρουν στην πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ, αλλά τα αγόρια αναφέρουν συχνή κατανάλωση σε υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια (9,6% και 5,6%, αντίστοιχα). Τα αγόρια καταναλώνουν συχνότερα μπύρα, τα κορίτσια κρασί.
- 2.2. Ένας στους 10 μαθητές (9,9%) αναφέρει **υπερβολική κατανάλωση** (5 ή περισσότερων ποτών στη σειρά τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο μήνα), τα αγόρια σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια (12,2% και 7,7%, αντίστοιχα). Μειώνεται από το 2011 στο 2015 το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο μήνα, από 13,3% σε 9,9%.
- 2.3. Ποσοστό 6,2% των μαθητών αναφέρουν ότι **μέθυσαν** τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο, αγόρια και κορίτσια σε παρόμοια ποσοστά. Μειώνεται σημαντικά από το 2003 στο 2015 το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν ότι μέθυσαν τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο, από 10,9% σε 6,2%.
- 2.4. Ποσοστό 9,7% των εφήβων αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου **οδήγησαν** (σκούτερ, μηχανή, αυτοκίνητο ή άλλο μηχανοκίνητο όχημα) οι ίδιοι μετά από κατανάλωση αλκοόλ· σε ποσοστό 0,9% ενεπλάκησαν σε **τροχαιό** ενώ οδηγούσαν οι ίδιοι μετά από κατανάλωση αλκοόλ. Ποσοστό 7,3% των εφήβων απαντούν για τον τελευταίο χρόνο ότι, εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών, είχαν **σεξουαλική επαφή** χωρίς προφυλακτικό.

- 2.5. Τα **αγόρια** και οι έφηβοι στις **Λοιπές περιοχές** υιοθετούν σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά επικίνδυνες συμπεριφορές εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ, συγκριτικά με τα κορίτσια και τους εφήβους στο Ν. Αττικής, αντίστοιχα.
- 2.6. Τρεις στους 5 εφήβους (60,9%) αναφέρουν ότι ήπιαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, **κλαμπ**, καφετέρια ή εστιατόριο τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα, ενώ ποσοστό 3,5% αναφέρει κατανάλωση τουλάχιστον 10 φορές κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

3. Παράνομες και άλλες «νόμιμες» εξαρτησιογόνες ουσίες

- 3.1. Περισσότεροι από ένας στους 4 16χρονους μαθητές (28,6%) θεωρούν «εύκολη» την **πρόσβαση** σε ηρεμιστικά / υπνωτικά (κυρίως κορίτσια). Σχεδόν ένας στους 4 (22,8%) θεωρεί το ίδιο για την κάνναβη (περισσότερο τα αγόρια), ενώ ένας στους 7 (14,2%) θεωρεί «εύκολη» την πρόσβαση σε συνταγογραφούμενα οπιοειδή παυσίπονα (περισσότερο τα κορίτσια). Σε ποσοστά κάτω του 10% αναφέρουν οι μαθητές εύκολη πρόσβαση σε ουσίες όπως η κοκαΐνη, η ηρωίνη, η έκσταση, οι αμφεταμίνες ή οι μεθαμφεταμίνες.
- 3.2. Αυξάνεται διαχρονικά το ποσοστό των εφήβων που θεωρούν «**ακίνδυνη**» τη χρήση κάνναβης.
- 3.3. Σχεδόν ένας στους 9 16χρονους μαθητές (10,6%) αναφέρει χρήση **κάποιας παράνομης ουσίας** έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (κυρίως κάνναβης), τα αγόρια σε υπερδιπλάσιο ποσοστό (14,8%) συγκριτικά με τα κορίτσια (6,5%).
- 3.4. Ένας στους 11 μαθητές (9,1%) αναφέρει χρήση **κάνναβης** έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Οι μισοί εξ αυτών (4,6%) **επανέλαβαν τη χρήση της ουσίας** ≥ 3 φορές, υψηλότερο ποσοστό αγοριών (6,4%) από ότι κοριτσιών (2,8%). Ποσοστό 4,1% αναφέρουν χρήση κάνναβης κατά τις 30 τελευταίες ημέρες πριν από την έρευνα, τα αγόρια σε υψηλότερα ποσοστά από τα κορίτσια.
- 3.5. Δεν παρατηρείται σημαντική μεταβολή στο ποσοστό των 16χρονων μαθητών που αναφέρουν χρήση και επανάληψη της χρήσης κάνναβης κατά τη διάρκεια της τελευταίας θετίας. Εντούτοις σημαντικά υψηλότερο ποσοστό εφήβων αναφέρουν χρήση κάνναβης το 2015 συγκριτικά με πριν από μία 12ετία, (από 5,7% το 2003 σε 9,1% το 2015 για χρήση έστω και μια φορά σε όλη τη ζωή).
- 3.6. Ένας στους 8 μαθητές (12,5%) αναφέρει χρήση εισπνεόμενης ουσίας (κόλλα, βενζίνη, κτλ) έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, ποσοστό 4,2% μη-συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών και ποσοστό 2,5% χρήση «**νέων**» **ψυχοδραστικών ουσιών** (κυρίως συνθετικών κανναβινοειδών).

4. Χρήση διαδικτύου και ηλεκτρονικά παιχνίδια

- 4.1. Περισσότεροι από δύο στους 3 μαθητές (68,7%) είναι στο **διαδίκτυο** και τις επτά ημέρες της εβδομάδα. Ένας στους 4 (23,9%) αναφέρει χρήση του διαδικτύου για τουλάχιστον 4 ώρες καθημερινά από Δευτέρα έως Πέμπτη, και ένας στους 6 (17,6%) για τουλάχιστον 6 ώρες καθημερινά από Παρασκευή έως Κυριακή. Σημαντικά υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών και μαθητών από σχολεία των Ν. Αττικής και Θεσσαλονίκης είναι καθημερινά στο διαδίκτυο, συγκριτικά με τα αγόρια και τους 16χρονους των Λοιπών περιοχών.
- 4.2. Τις περισσότερες ημέρες και ώρες στο διαδίκτυο οι μαθητές τις περνούν στα μέσα **κοινωνικής δικτύωσης** (5,5 ημέρες την εβδομάδα και 2,4 ώρες ανά ημέρα χρήσης). Ακολουθούν σε διάρκεια: η **μουσική, ταινίες ή το κατέβασμα προγραμμάτων** (4,5 ημέρες για 2,0 ώρες ανά ημέρα), η **μελέτη** ή το απλό σερφάρισμα για **αναζήτηση πληροφοριών**

(2,9 ημέρες για 1,1 ώρες ανά ημέρα) και τα **διαδικτυακά παιχνίδια** (1,4 ημέρες την εβδομάδα για 0,8 ώρες ανά ημέρα).

- 4.3. Περισσότερα αγόρια από ότι κορίτσια αναφέρουν συχνή ενασχόληση με διαδικτυακά **παιχνίδια** πολέμου ή στρατηγικής και παιχνίδια από τα οποία μπορεί κανείς να στοιχηματίσει χρήματα και για αγορές· αντίθετα, περισσότερα κορίτσια από ότι αγόρια αναφέρουν συχνή χρήση του διαδικτύου για **κοινωνική δικτύωση**, σερφάρισμα ή αναζήτηση πληροφοριών και μουσική ή ταινίες.
- 4.4. Περισσότεροι από ένας στους 3 μαθητές εμφάνισαν υψηλή βαθμολογία σε ειδική κλίμακα εκτίμησης της προσκόλλησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, περισσότερο τα **κορίτσια**. Τα **αγόρια**, αντίθετα, εμφάνισαν υψηλότερη βαθμολογία σε παρόμοια κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, συγκριτικά με τα κορίτσια (27,6% και 6,8%, αντίστοιχα).

5. Στοιχηματισμός

- 5.1. Ένας στους επτά 16χρονους μαθητές (14,6%) έχει **παίξει/στοιχηματίσει χρήματα** τουλάχιστον 2 φορές το μήνα, κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν από την έρευνα, δεκαπλάσιο ποσοστό αγοριών (26,9%) από ότι κοριτσιών (2,6%).
- 5.2. Από την αξιολόγηση των απαντήσεων των εφήβων σε ειδική κλίμακα για την πιθανή εξάρτησή τους από το στοιχηματισμό, προκύπτει ότι ένας στους 12 βρίσκεται **σε κίνδυνο** για παθολογική ενασχόληση, ενώ σε ποσοστό 2,9% θα μπορούσαν να θεωρηθούν ήδη παθολογικοί «παίκτες», με τα αντίστοιχα ποσοστά για τα αγόρια να ανέρχονται στο 13,1% και 5,8%, αντίστοιχα. Σημαντικά υψηλότερο ποσοστό εφήβων στις **Λοιπές περιοχές** (συγκριτικά μόνο με το Ν. Αττικής) θεωρούνται σε κίνδυνο για παθολογικό στοιχηματισμό.